

412

אחסתורות הכללית של העובדים העברים בארץ-ישראל
אחד הקבוצות והקיבוצים
כפר הנשיא

ד ב ר י ה כ פ ר

יום ו', ר' תמוז תש"ב
27.6.52
מספר 6.

ארכע שנים בהתישבות

בשני ליולי זהה בהתישבותנו ארבע שנים. חברים
רכים צור זוכרים את הנסיעה לגליל ב-1948 כשמזאנו כפר
ערבי גסוס, עלוב, בלי צל ובלו אפילו בגין אחד ראוי
לשכוס. בהתחלת דרכנו מה היה לנו? בנינים לא היו, קרקע
לא הייתה, ותאומה, מכוסה אכנים. מחברה מנתה כ-100 חבר
בסך-הכל.

להתראץ בחוץ, לישון בתעלות, לאכול בחצר בו
מסתתרו כל צרעי הגליל, לחפור נעצורים ולעמוד בשמירה,
אלו חיינו וזאת עבודתנו. באמצע הקיץ מנסורה אינה מקום
מושך ביותר. הכל צהוב ושרוף, רוח חמה, קוצים אפורים
צהובים, זכוכים ויתושים צר אין סוף. ומקום הזה עלינו
היה ליצור משק ויישוב.

אחברים היו מלאים אופטימיות, מאושרים, מוכנים
לכל. כל ערב החדר הצמוד הארוך שקראנו לו חדר התרבות,
היה מלא חברים, משוחחים, מתווכחים, מעונינים בעבודתם
ובחיייהם הקבוצתיים.

אחרי ארבע שנים - התפתחות עצומה. שנתיים ששבנו
למטה, חצי החברה רק, מחכים לבואם של החברות והילדים
בתורה. שם ישבו הבחורות שקועות כבעיות שלהן אחר רובן
ככולן נבעו מההפרדה. פסח 1950, עלינו הגה לכפר הנשיא,
הן מחירה הן ממנסורה, ורכה הייתה חשמה כשראינו את
הילדים יורדים מהאוסטובוס, ונשאנו אותם דרך הבוץ לחוריהם.

היום יש לנו כבר משק אף כה הוא אינו לגמרי מכוסה
עוד: בחלטה ששחים טובים ראויים לעיבוד אינטנסיבי, ברכות
ובנים, במגורו, ששחי פלחה, ובבית רואים כבר שדות פרוקות
מושקות לגן ירק מרחב והולך. עור השנה נספק לעצמנו את
הירקות, עור צאן יש רש גדול, ולול אשר נהפך כישמים אלה
ללול רציני, ורפת לא קטנה. מפעל היציקה עומד כסימן

התפתחות. מי היה מעיז לחשוב אז לפני ארבע שנים שנוכל בזמן כה קצר לבנות מפעל חשוב ורציני כזה.

היו זמנים והנורמה היתה חמשה חברים בחדר. בתופה אחת גרנו שתי משפחות בחדר ולפעמים עם פרימוס נוסף. היום החברים גרים שלושה בחדר; במרפסות הבתים ילדים מסחקים, מסביב, הגנות מפזרות את ריחן וצבעיהן, החברים נחים אחרי העבודה על הרסא בסיחה ידידותית בו בזמן שהילדים מתרוצצים במסחקהם.

כמובן החברים עייפים אחרי ארבע שנות עבודה קשה וחיים לא קלים, ולפעמים קשה לזכור את השגינו בתוך הקסם היומיומיים. חיי החברה הסתנו, חברים דורשים מן החיים וזוהי שלא חטבו עליהם אז. העזבות לא היו מעטות אם כי רוב רובם של העוזבים היו חדשים במסק. מספר נסוך של הותיקים יצאו את המקום. משך השנים התבגרנו, ומתוך ההתכנרות הזאת אנחנו יכולים לבנות עכשיו צורת חיים לא גרועה מהצורה של הימים הראשונים. חברתנו אולי יותר יציבה היום ממה שהיתה בשנים הקודמות.

בענפי המשק

אדמות חלסה: הועדה הבין-מוסדותית (הסוכנות, הקרן הקיימת, והממסלה) כעת קובעת את חלוקת השטחים הקבועה בגליל העליון. הם מתחילים לעבוד בצפון הארץ, באזור החולה.

הוזמנו לראות את המפה באיזור החולה. היות ואנחנו נחשבים כזמניים, יש הצעה סגורה מהאדמות אשר אנחנו מעבירים היום, וסנכנס לאחר מסני שטחים מיועדים ליישובים חדשים, אשר עתידים לקום. שם הראשון הוא שוקה, והשני נקרא בניס, יעמדו על יד דן ודפנה.

האדמות שמציעים לנו, הן בסביבת קרית שמונה, והן שתי החלקות הקטנות ביותר באיזור. ברור שאין בדעתנו לקבל את ההצעה הזאת ויש שלוש סיבות לכך: א) השטחים מנותקים מהנרכות, וז.א. להוסיף עוד למיצול שטחינו; ב) סייב השטחים האלה ובאופן מיוחד בהתחשבות עם זה שהשקענו הרבה בשטחים שלנו, כגון לסידור תעלות, וכעת אנו מוכנים להתחיל בהשקאה; ג) היות והשטחים מיועדים לאחרים, פירוש הדבר שעלינו יהיה לצאת משם יום אחד בלי להתחשב במצב האדמות שלנו בבית. התביעה שלנו לאדמות חלסה מבוססת על העובדה שיקח הרבה שנים עד שנגיע למכסת הקרקע פה, ויש ספק אם בכלל נגיע לזה. לכן אין להצביל

את זמן שהותנו בחלסה, לפי כל תנאי חוץ מסגב הקרקעות
פה בבית.

פנינו למשרד החקלאי ולאחור לספל בעניין.

ברפת: אנחנו עכשיו יכולים לסכם את עבודתנו מינואר
עד עכשיו. אחרי הסלקציה מלפני חודש, הערר מורכב
מ-41 פרות (חולבות ויבשות), 12 מבכירות, 22 עגלות
ופר אחד. מצב הבריאות של הערר מסביב רצון. ההתעברות
עדיין טובה, חוץ סכסה מקרים בין הדביות.

בזמן שהאספקה מסודרת, התנובה היומית של חלב
380 לי', אך עלינו לציין שבימים שהעזרות אינן מופיעות,
יש אחורים בקבלת המספוא, התנובה יורדת במדה מבהילה.
בין 41 חולבות יש 36 חולבות מלאות ו-5 בייבוס או
כמעט יבשות. החודש פרה אחת ושתי מבכירות המליטו.

המספוא היום מורכב משתי יחידות וחצי מזון
של תחסיץ, יחידה אחת חציר, ויחידה אחת חסניות.
לחלב הן מקבלות אוכל מרוכז כמו טובין, כוספא,
ושעורה, 1 ק"י לכל $2\frac{1}{2}$ לי' חלב. מצב העובדים גרוע
מאד. חסר כעת לפחות רפתן אחד מלא. אין ביכולתם
של הרפתנים להמסין הרבה זמן לעבור את השעות של
היום ואנחנו מוכרחים לפתור את בעיית העובדים מה
סיוטר מהר.

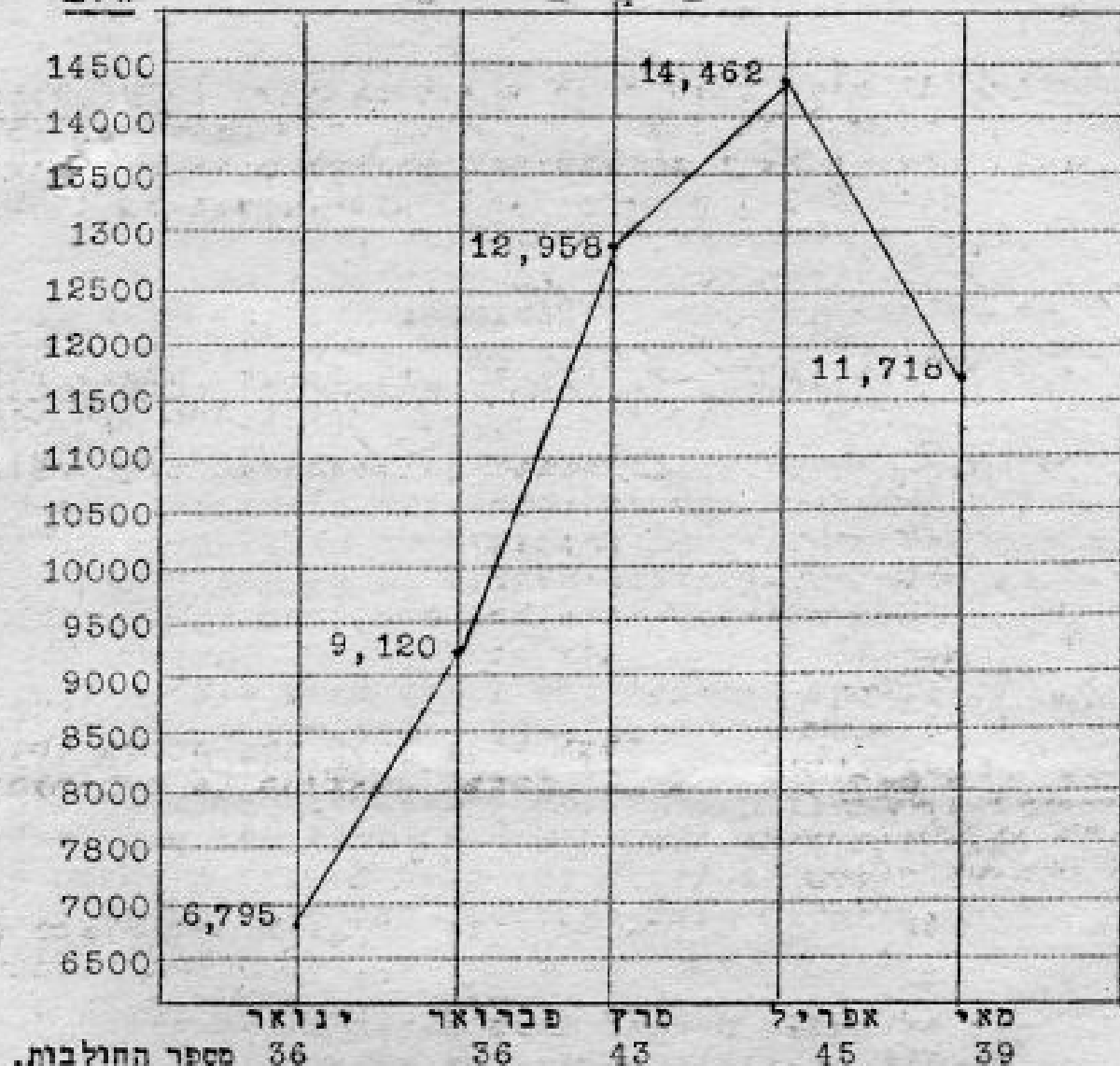
הנה סיכום תנובת החלב מהתחלת ינואר עד סוף
מאי. יש לזכור שבמאי משה יצא להיות גזר ולא קבלנו
מחליף במקומו או כמרכז ענף או כעובר בו.

במברואר יצאנו למרעה שבעי ורואים את התוצאות
בתוספת החלב. במאי המסקנו לצאת למרעה.

המסוצע לפרה ליום הוא 9 לי'.

ליטר
חלב

- 4 -

צבי ע.

בצאן: אנחנו עור חולבים פעמיים ביום ומקבלים 120 לי
לאום. ערך החלב די גבוה הודות לאחוז הגבוה של שומן.
בעור שבוע נתחיל בהרבעה, בינתיים יש לסבול את העדר.
נרביע בין 300 ו-350 כבשים וסליות. אנחנו מקווים
להצלחה בהרביענו מספר גדול של הסליות של השנה. אחרי
הטבילה נאחד את העדרים, לטרעה, וזה יחסוך לנו רועה
אחד. אמנם מצב העובדים בענף יישאר קשה בגלל הוצאת
החברים מסנו מסיבות שונות.

ווילי.

בלול: 4030 אפרוחים הניעו לפני חודש. מהם 52 מתו עד כה. הם גדלים בסדר בבית אימון אבל סדור המים עוד לא גמור וזה גורם לקשיים. התחלנו לברר את העופות ונוציא כ-150 כל חודש. תנובת הניצים ירדה ל-650 ליום.

שמריהו,

ענפי מלאכה

בית יציקה: מאמצע מרץ עד סוף מאי יצרנו 22,150 ל"י תוצרת, מזה שווקנו 18,000 ל"י.

הוצאותינו היו כדלקמן: חומר גלם	9825	ל"י
דלק וחשמל	600	"
פועלים	452	"
הובלות	215	"
חלקים	690	"
כלליות	221	"

ס"ה 12003 ל"י

נוסף על זה כמה חברי נח"ל עברו ומעריכים את ההוצאות עליהם

כ-200 "

12,203 ל"י

=====

620

הכנסנו בבית היציקה עצמה ימי עבודה

250

" "

הכנסנו בססגריה

ס"ה 870

=====

המספרים האלה מראים שיום העבודה בבית יציקה עלה בהרבה מסך החודשים וחצי האחרונים.

כמה בעיות עומדות לפנינו כעת. קבלנו הזמנה לקופלינגים להסקאה מהסוכנות דרך המסווק. עכשיו הסוכנות אינה רוצה לקיים את הזמנתה, ואנחנו כבר עשינו את תכניתנו בהנחה שרוב עבודתנו תהיה בקשר להזמנה הזאת. חוץ מהעבודה הזאת, יש לנו עבודה רגילה לחודש ימים. השבוע קבלנו שתי הזמנות די גדולות נוספות. אחת היא לקופלינגים להסקאה של 2 צול, וההזמנה מתמי (תעסית סתכת ישראלית). השניה היא הזמנה לציוור מכבי אש בסביל המסביר.

כדי לבסס את המפעל על יסודות יציבים, עלינו

לחפש עכשיו כבר, אפשרויות ליצוא, וגם להכנס לאפשרות

לעבור בהתקשרות עם חברה בחו"ל. אחד מהקשיים הוא
שהפסדנו מסך החדש כוחות מקצועיים רציניים עם יציאתם
של בלמי ורפאל.

סופתי.

בחברה

לפני שבוע שלמה דורון ממזכירות האיחוד נתן לנו
הוצאה על המועצה הבאה. העלה לפנינו כמה מהבעיות אשר
נומדות לפני התנועה הקיבוצית, בעקר הבעיה של פועלים
שכירים, והשאלה של תרור השני. מעט מאד חברים השתתפו
אבל הנוכח במסך עד אחרי חצות.

ועדת התרבות יזמה ישיבה של החברים המעוניינים
להחיות את חיי החברה שלנו. החלטנו להתחיל בכמה
חוגים, ולכל חוג מצאנו מרכז מתוך החברים אשר השתתפו.
יהיו חוגים לריקודים (סלון ועממיים) שירים עממיים,
"חמס", ברידג', דרמה, ומלאכת יד ברגע שנקבל את החומר
הדרוש.

החלטנו גם להתחיל שוב בתכניות בערב שבת,
חברים התנדבו לקבל ארגון התכניות האלו על עצמם.
תהיה תכנית כל שבוע שני.

התוצאה הראשונה של הישיבה של אוהדי התרבות
היתה סדר החכמים אשר התקיים השבוע. הערב הצליח
מ"ו, והתשובות הסביעו את הרצון. לשאלה "מה שלוש
התכונות של קיבוצניק טוב?" חזרה התשובה "פלייצעס,
פרוסקציה ופרוסות!" בנכוח על היתרונות וחסרונות
של פוליאנדרוי חבר אחד השיב "יש מספיק תורים בארץ
בלי זה!"

אני זוכר אני זוכר

הזקן התרגז נורא. לחץ כבר שתי דקות על כפתור
מכשיר הקשר ולא קבל תשובה מהמזכירות. "אני מניח
שהמזכיר הוקר שלנו השאיר טוב את המכשיר בידי אחד
מהאבנומסים האלה. פעם אני אביא את כל העניין הזה
למזכירות. האבסומסים אינם יעילים והם עולים חצי
תקציבנו של כוח אסומי... הה! סוף כל סוף!" נראה
גל בר הסלויזיה הפנים היורדותיות של מזכיר מספר 791.

"שלום יצחק, ומה שלום הזקן הערבי?" "בסדר גמור אבל אתה לא עזרת בזה. איפה היומן שלי הבקר?" "רק עכשיו גמרנו להסריט אותו, יהיה אצלך תיכף". בין רגע החדר מחשיך ובר הכסף בסנה הבהיא. המלים "יומן מס. 19785 הסני ליולי 1992" נראו על הבר. "סני ליולי סני ליולי?" חזר הזקן "היום יום ההתישבות ה-4 שלנו" על הבר נראו הסקרים היומיומיים של כפר הנסיא, הסלע באחרון בזמן שהופצץ מהסדות ע"י הרובה האטומי, תחנת הכוח החדשה ביותר על שפת הירדן, העבור האנסנסייבי תך הסדות ע"י לךה של 60 אוירובים, סובו של השליח ממאויס, הנחת אבן הפנה לבית ספר לחנוך קולקסיבי להורים. אבל הזקן לא ראה ולא שמע, זכרונותיו חזרו לעבר לפני 44 שנה.

כן! היום הייתי הולך בין הקוצים והכנסתי עמודי ברזל לתוך האדמה מלאה אבנים, ומאחורי מתח את גר התיל. רק יום אחד לפני זה נסענו מחרה עם הרגלים הארומים והכחולים-לבנים מתנופפים מעל ראשינו, האוסו-קובילים צופים חברים כלם צועקים את הסירים החלוציים החדשים. עמדנו פעם אחת. משה ירד מהאוסו כדי לתפוס רגל אדום סגב אחת החנויות. תושבי חדרה יצאו לאחל לנו "נסיעה טובה" אפילו הזכאים. ואז "הגלילה הגלילה!" נסענו. שלום חדרה, לא נשכח אותך כהר, חשבנו ולא ידענו שחצי החברה תישאר עוד שנתיים.

"חדרה" חשב הזקן ולא שם לב למכונה החדשה אשר מספקת תה אנגלי לכל חדר ררך צנורות מיוחדות. "שישבנו בצל החורשה ונפלה החלטה גורלית - הבחורים לאפיקים ואחר כך למנסורה, והבחורות - תסארה בחדרה, לעבור עם הילדים (12 היו) או במפעלנו הראשון הסכנסה. אין הסכנסה הזאת שלטה על חיינו, תמיד ררסה יותר אנשים לעבור, הכביסה התלוייה התנופפה בפנינו בחרר האוכל. וגיסה כל הזמן את כלי ההובלה היחידים שלנו, אפורקה והעגלה. כן, יש זכרונות יפים מאד חדרה; קפולסקי, קולנוע, הגלילה, הבקור לים, תלישה בפרדס. ומאירן הנשכח את מאבק התמיד לעבודה לחץ הסכנסה, הפרדת המספחות ע"י שליחת חברים לעבודות חוץ. --- אבל הנה אנחנו בורכנו, עובדים על הקיבוצים הותיקים של העמק, נוסעים, נוסעים עד שהגענו ליסון באוסומובילים. שעה שלוש בבקר, העירו אותנו עייפים ורועדים מקור, לבחנו את הכובעי הפלדה ומפסנו על האוסומובילים. עכשיו אנחנו מתעקפים, עולים ויורדים קופצים ומתגלגלים, על ערמות האבנים אשר פזורות

בשני צדי הדרך. ואז עמדנו. "הגענו" משהו אמר,
וכולנו ירדנו מהאוסטובילים. מנסורה - כמה בנינים
נמוכים, שחורים, הרבה בדרות אבנים, ונקודה אחת
בזירת, ירוקה בים הקוצים, עץ נחמד. לצפון מזרח
שחנו עשיר ושחור, אבל מכוסה אבנים, סלעים שחורים
בלי רחמנות, לא מוספים ע"י ההפיכות החדשה או א"י
קו העמדות הלבנות אשר עמדו לפני עינינו. למזרח
בקצת הירדן, סרט לבן מתפתל אל הכנרת.

אבנים, מראה נהדר, ובונקרים. על זה אי אפשר
לבנות הרבה. אלא מצב הרוח היה פרום למרות העבודה
המינעת בבנינים, והימים והלילות בעמדות. למרות
ההתקפות האוויר ותנאי החיים הפרימיטיביים. מי
ישכח את האווירה העליזה בבית הערבי הנמוך הארוך
אשר שמש בחדר כללי, והזכיר לנו כל כך את התחתית
בלונדון. לאט לאט, מנסורה נהפכה להיות כפר ערבי,
כל יום הופיע איזה חבר חדש. הצריפים הראשונים
הופיעו, המקלחת הראשונה, הסדה הראשון סטוקל,
הטרקטור הראשון, הבצל הראשון על השולחן, הפרה
הראשונה, הכבשים הראשונים, התרנגולות הראשונות,
והסרט הראשון. מצד ימי היה הבוץ הראשון, והעזיבות
הראשונות, ואז המפעל הראשון בבנינו הפח הקטן אשר
נדמה היה לנו בזמנו כארמון מפואר...

לאט לאט הרומנטיות של התקופה הראשונה עברה.
לא התפתחנו במהירות הדרושה מכיוון שמנסורה לא
היתה מקום קבע. ובכן, - כפר הנסיא. יותר גבוה
ממנסורה, בלי המראה הנהדר, גלוי לעיני שכנינו
הערבים, אבל היה שם מספיק מקום לבניני מסק, תעסיה
וסכון. בחדרה הבחורות היו רק בתקופה אחת - העברה
לכפר הנסיא. כל שבוע עוד שבועה הוסמעה "בסטה
שבועות תהיו בכפר הנסיא אבל נמחבו שנה שבועות עד
ל-12 שבועות ועד ל-24 שבועות הגידו, ילדים, ארגוני
תנובה, מזוודות, כלי מטה, כלי מטבח, כולם הצטופפו
באוסו, וכפר הנסיא נברא כשהילד הראשון נלקח מהאוסו
אותה דרך הבוץ לביתו החדש.

כן, חשבנו שנמרנו את תקופת בעיותינו. אולם
בעצם היא רק התחילה. מהר גיסא המסק התפתח מהר מאוד,
בנינים הוקמו בכל הצדדים, רפת, דיר צאן, לול,
נגריה, מוסן, בית יציקה עצום, ברכות, פלחה, מכוורת,
כרם, מסע, כלי חקלאים חרשים, טרקטורים, אוטובילים

ומים להשקאה אינסנסיבית. סאידן החברים עוד גרו שלשה ארבעה בחדר, הילדים בצריפים בתנאים לא כל כך טובים (תמיד אני מתפלא שגדלו להיות כה בריאים!) חדר האוכל סביב אפסר לסבול, המטבח חם וקשה לעבוד בו. לא היו מדרכות, ולא נוי.

עברו עלינו כבר ימי מנסורה שבהם חברים סבלו ברצון. והסתפקו ברמת החיים הנמוכה, כשהחברים היו מוכנים להקריב את עצמם בלי תלונות. שנתיים אחר זה, היה קצת שונה, ושלוש וארבע שנים אחרי זה, האווירה היתה לגמרי אחרת. הספק שהתפתח כה מהר, דרש יותר עובדים יותר כוח ארגון, יותר מאמץ מחשבתי. ומצד השני, שום מוכן היה לתת, אם כי שנה שנתיים אחרי זה, הופיעו בקצב הרהיטים, המקלטים, המדרכות, בתי הילדים, הפרחים, העצים ואפילו קצת כסף. ואין הספיעו עלינו התנאים הקשים של ימים אלה? הפוליטיקה של התפתחות מהירה הצדיקה את עצמה כלפי המסך, ההצדיקה היא את עצמה מבחינה חברתית, תרבותית ורוחנית, ההצדיקה את תקופות העזוב, האווירה המוסרית הירורה. אפילו עד היום ב-1992, קשה מאד לדעת. אני זוכר את אי-שביעת הרצון בקשר לספול ילדים. יש לי הרושם שהילדים עצמם היו די סרוצים מהספול. היום ילדינו מנהלים את המסך (אמנם רוב העבודה נעשתה ע"י הכפתורים) ואינם יותר טובים או יותר גרועים מכל הילדים האחרים בארץ, חוץ מזה שאולי אין להם מספיק אינהיביציות, והתמסרותם למסך גדולה מדי.

הזקן היה עיף. הבר האפיל והוא החליט לזאת. לחץ על הכפתור וכסאו התחיל לעוף באויר. נסע לאט, עובר על ותיקים אחרים גם בכסאות העפים, הוא מברך אותם, ומתנכר בטפס ההוא שפעם היה בוערת השויון. עד האוסק, התפסו הפרחים הירוקים וביניהם האגמים שגורמו ע"י נסיה הצרה של הירדן דרך כפר הנסיא. אוירונים עלו וירדו כל רגע. הדואר עף, הפיל מכתבים מוסרסים על הגג של המזכירות (זכור את בואו הראשון של הדואר נע כשרצנו לשתות לחיים עם הפקידים).

למטה משתרע הכביש הגדול אשר בו יכולים לנסוע 13 אוטומובילים בבת אחת (זכור את הכביש הראשון. במסך חרשים, נשאר הכביש גסור בימי הקצף ובלתי נגמר באמצע).

"אהן שם נוסע הגזבר עד לניו-יורק, והנה
האזינון שלוקח את החברים לחופס, שם ללונדון טוב
ליוסטים. הילדים מבקרים אצל הסטפחה יותר מדי בימים
אלה". הוא שם מעל חדר האוכל הפלסטי כדי לראות את
האוכל שיוגש לארוחת הצהרים. לעזאזל! בסך מרוכז
וכדורי צ'ימס טוב, מי יתן לי קצת מהלבניה והקלות
פעם קבלנו!

הזקן שם הלאה, ראשו נפל על חזהו, כפר
הנדיא של 1992 בעלם ממנו והוא חזר עוד פעם לימים
הטובים של 1952.

שלום.

* = * = *